

Beslutat av:
Pär Weihed, stf rektor
Efter beredning av:
Jeanette Palo, HR-specialist
Erica Scott, HR-specialist

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt
103 33 Stockholm

Remissvar - Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37)

Generella synpunkter

Luleå tekniska universitet instämmer i huvudsak till student- och forskardirektivets förslag och ställer sig särskilt positivt till ökad rörlighet för forskare och studerande eftersom den främjar internationellt samarbete och mobilitet samt uppmuntrar till kompetensrörlighet.

För Sverige och svenska lärosätens konkurrenskraft är det viktigt att förutsättningarna för att studera och forska är så attraktiva som möjligt. Regelverk avseende migration bör vara tillåtande och flexibelt samt rustat för framtida internationella samarbets- och utbildningsformer.

Universitetet anser att direktivets förslag innebär förenklad process samt tydligare villkor för forskare och forskares familjemedlemmar samt studenter i samband med inresa och vistelse. Detta stärker Sveriges attraktionskraft som kunskapsnation och underlättar universitetets rekrytering av högkvalificerad arbetskraft och studerande.

I de delar som inte kommenteras särskilt har universitetet inga invändningar.

Särskilda synpunkter

Avsnitt 13.3 Undantag från krav på arbetstillstånd

Universitetet instämmer särskilt till direktivets förslag om att personer som efter slutförd forskning eller slutförda studier inom högre utbildning och som har beviljats uppehållstillstånd under nio månader för att söka arbete eller bedriva näringsverksamhet bör vara undantagen från kravet på arbetstillstånd. Universitetet ser dock behov av att tydliggöra under vilka förutsättningar studenter och forskare har rätt att arbeta under dessa nio månader. Därtill klargöra om personen är undantagen från krav på arbetstillstånd vid erbjudande om anställning inom dessa nio månader, förutsatt att personen ansökt om förlängt uppehållstillstånd innan befintligt uppehållstillstånd löpt ut.

Avsnitt 16.4 Rörlighet för studerande

Universitetet instämmer särskilt till direktivets förslag till ökad rörlighet för forskare, forskares familjemedlemmar samt studerande inom EU:s medlemsländer men vill uppmärksamma följande problematik kring gästdoktorander och den så kallade sandwich-modellen.

Personer som inte är antagna till forskarstudier i Sverige men är inbjudna till att studera eller forska som en del av sin utbildning i ett annat land ska enligt gällande rätt ansöka om uppehållstillstånd för besök (gästdoktorander). Upphållstillstånd för besök gäller under ett år utan möjlighet till förlängning. Om personen tvingas åka hem blir konsekvenserna negativa för forskningsprojektet samt doktoranden som inte kan fullfölja sina studier. Universitetet ser behov av att utreda huruvida gästdoktorander ska ges möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd som är anpassat för studenter eller forskare.

Under tillståndstiden kan en sammanhängande utlandsvistelse upp till en fjärdedel av tillståndstiden godtas. Doktorander som är antagna i Sverige men som omväxlande vistas både i Sverige och i ett annat land under sin utbildning, enligt den så kallade Sandwich-modellen, kan få uppehållstillstånd för upp till två år i taget.

I samband med ansökan om uppehållstillstånd ska doktoranden skriftligen redogöra studiernas upplägg samt hur studietiden kommer fördelas mellan vistelse i Sverige och andra länder. Att på förhand planera vistelse i Sverige under tillståndstiden är svårt för såväl doktorander som handledare eftersom flera faktorer påverkar. Universitetet föreslår att processen kring Sandwich-modellen tydliggörs samt förenklas för att ytterligare främja rörlighet bland forskarstuderande.

Avsnitt 17.1 Ansökan om uppehållstillstånd från Sverige

Personer som vill ha uppehålls- eller arbetstillstånd i Sverige ska enligt huvudregeln ha ansökt om och beviljats tillstånd före inresan i landet. Detta innebär att de personer som har ett tidsbegränsat uppehålls- eller arbetstillstånd och som vill ansöka om ett nytt tillstånd på andra grunder för att fortsätta sin vistelse i Sverige måste lämna landet i väntan på beslut, så kallat statusbyte. Att lämna landet med kort varsel, på obestämd tid innebär stora konsekvenser för individ, familj samt universitetets verksamhet. Universitetet tillstyrker de föreslagna undantagen men ser behov av att fler personer som redan befinner sig i Sverige och som vill påbörja studier eller forskning bör kunna få ansöka om uppehållstillstånd utan att lämna landet.

Avsnitt 17.2 Handläggningstid

Universitetet instämmer särskilt till direktivets förslag på kortare handläggningstider vid ansökan om uppehållstillstånd. Långa handläggningstider i samband med ansökan om förlängt uppehållstillstånd får konsekvenser för universitetets verksamhet, enskilda studenter och doktorander. Eftersom återresan till Sverige inte är garanterad utan giltigt uppehållstillstånd fräntas berörda studenter och doktorander möjlighet till exempelvis deltagande vid konferenser, arbetsrelaterade möten samt privata vistelser i utlandet i väntan på beslut.